

LEDER

Alvorlig om varslere

Mellomledere kvier seg for å varsle toppladelsen om krittverdige forhold på arbeidsplassen. En bredt anlagt undersøkelse fra Arbeidsforskningsinstituttet viser at tendensen til å tie har økt de senere årene og nå er mer utbredt enn man har trodd, i så vel offentlig som privat sektor og i organisasjonslivet. Av dem som har opplevd tvilsomme ting i sin virksomhet, svarer hele 25 prosent at de unnløt å melde fra. Og begrundelsen er det ikke så vanskelig å gjette seg til:

Toppladelsen ønsker ikke at slike forhold tas opp, kritikk oppfattes som illojalt, varsling kan få konsekvenser for egen situasjon og karriere, herunder frykt for å miste jobben.

På enkelte arbeidsplasser innledes det nærmest automatisk oppsigelsesprosess mot ansatte som er kritiske, hevder Audun Ingvarsen i arbeidstakerorganisasjonen Lederne, som har bestilt undersøkelsen. Flere varslingsaffærer har versert i mediebildet,

med Monika-saken i Bergenspolitiet blant de alvorligste – noe som har bidratt til å løfte opp temaet på lovgivernes dagsorden. Desto mer urovekkende at ukulturen fortsatt lever og blomstrer i et slikt omfang. Ordet "etikk" må brukes til mer enn pynt i årsberetninger og festtaler.

Nå kan det sikkert også påvises noen gråsoner mellom varsling og interessekamp, og mellom varslere og kverulanter. Utslagene i undersøkelsen er imidlertid så klare, at

de ikke lar seg fortolke bort: Folk er blitt reddere for å si ifra. Og uansett effektivitetspress eller andre forklaringer, må den negative trenden brytes og varslervernet sikres. Arbeidsmiljøloven gir ikke bare ansatte en rett, men i visse tilfeller også en plikt til å varsle, og gjengjeldelse overfor varslere er et lovbrudd.

Like sentralt i loven står passusen om at enhver arbeidsgiver aktivt skal bidra til at "ytringsfrihet og varsling blir

en naturlig del av virksomhetens arbeidsmiljøarbeid". Men slike paragrafer, og prosessen med ytterligere å skjerpe lovens bokstav, har begrenset effekt dersom toppladelsen ikke vil eller kan forstå lovens ånd. Mynigheter og arbeidslivsorganisasjoner må i fellesskapet holde trykket oppe for å sikre en sunn varslerkultur. Og som et bakteppe: I det moderne arbeidslivet anses etikk som et konkurransefortrinn.